

TEORIE VĚDY
/ THEORY OF SCIENCE

OBSAH

<i>Editorial</i>	5
Studie:	
Patrice Maniglier <i>Strukturalistické myšlení</i>	9
Ondřej Švec <i>Strukturální antropologie a „konec člověka“</i>	19
Jiří Šubrt <i>Claude Lévi-Strauss a problém tzv. synchronického času</i>	49
Daniel Sosna – Jitka Kotalová <i>Lévi-Strauss a směna</i>	65
Miroslav Marcelli <i>Claude Lévi-Strauss o urbánnom priestore</i>	91
Josef Fulka <i>Lévi-Strauss, Schaeffer, Wagner: hudební struktura mýtu</i>	119
Jan Maršálek <i>Claude Lévi-Strauss v sociologii: Baudrillardova teorie společnosti konzumu</i>	141
Recenze:	
Anna Kopecká <i>Francesco Casetti: Filmové teorie 1945–1990</i>	161

Editorial

Francouzský antropolog Claude Lévi-Strauss je jednou z těch velkých osobností naší současnosti, které k upoutání pozornosti žádá životní jubilea samozřejmě nepotřebují. V našem vlastním úsilí rozvinout poznání o člověku a společnosti, které jsme zdědili z minulosti, se totiž ke Claudu Lévi-Straussovi dennodenně navracíme, odkazujeme na něj, dovoláváme se ho nebo s ním diskutujeme – jeho místo a jeho čas je zkrátka v této naší práci, a nikoliv v políčkách kalendáře. A přece: 28. listopadu minulého roku v našich kalendářích stálo, že se Claude Lévi-Strauss dožil jednoho sta let. Texty, které najdete ve vydání *Teorie vědy*, jež právě držíte v ruce, nejsou jen nějakou opožděnou gratulací. Jsou výsledkem práce těch, kteří se v den Lévi-Straussových narozenin rozhodli list kalendáře na dlouhou dobu neobrátit.

Tak jak je pro *Teorii vědy* zvykem – Lévi-Straussovo dílo by nás k tomu však tak jako tak nevyhnutelně svedlo – práce, které přináší, prostupují napříč obory. Francouzský filosof *Patrice Maniglier* se v textu s názvem „Strukturalistické myšlení“, který v překladu uvádíme na prvním místě, zamýšlí nad Lévi-Straussovým strukturalismem v souvislosti s jeho lingvistickými předchůdci, aby jeho význam umístil především do oblasti obecně metodologické. Se svým kolegou *Ondřejem Švecem* se tak shoduje v tom, že věčné debaty o anti-humanismu, který má být v antropologickém strukturalismu skryt, odvrací pozornost od toho, co je na něm ve skutečnosti nejzajímavější. Ondřej Švec ve studii „Strukturální antropologie a ‚konec člověka‘“ navíc podrobně ukazuje, že je celá tato tradice kritiky strukturalismu živena nedorozuměními a nepozorností při čtení jeho původních prací. Subjekt podle něj strukturalismus neztrácí, nýbrž má naopak schopnost jej problematizovat v jeho utváření. Ve světle sporu o humanismus by bylo možné číst i studii sociologa *Jiřího Šubrtu*

s názvem „Claude Lévi-Strauss a problém tzv. synchronického času“, Lévi-Straussovo rozlišení „horkých“ a „studených“ společností v něm totiž, jak známo, sehrálo důležitou roli. Jiří Šubrt se však více zajímá o pozdější život tohoto rozlišení a v něm obsažené ideje reverzibilního času, ať už byla přijímána (v sociologii např. Anthony Giddensem) nebo kritizována a odmítána. Od problému času se nevzdálíme ani v práci antropologů *Daniela Sosny* a *Jitky Kotalové*, kteří se v Lévi-Straussově teorii směny pokoušejí nalézt důkaz jeho zájmu o dlouhodobé kulturní procesy a počátky lidské kultury. V druhé části článku „Lévi-Strauss a směna“ se pak tato autorská dvojice snaží Lévi-Strausse obhájit před kritikou nespokojenou s pozicí, jež se zdá ve společnostech, kde muži směňují ženy a nikoliv naopak, jak se Lévi-Strauss vyjádřil ve *Strukturální antropologii*, připadat ženám. Texty filosofů *Miroslava Marcelliho* („Claude Lévi-Strauss o urbánnom priestore“) a *Josefa Fulky* („Lévi-Strauss, Schaeffer, Wagner: hudební struktura mýtu“) nás znovu vyvedou k obecným charakteristikám Lévi-Straussova projektu, jakkoliv partikulární se na první pohled jejich předmět může zdát. Miroslav Marcelli s Lévi-Straussem nejprve odhaluje město jako projekci nevědomí (nebo dokonce, řečeno s trochou smyslu pro paradox, jako jeho mapu), aby se v závěru své studie pokusil antropologii otevřít novým možnostem. Podobný pohyb od zvláštního k obecnému nacházíme také v práci Josefa Fulky. Ten totiž Lévi-Straussovo chápání hudební kompozice jako paradigmatu pro strukturální analýzu mýtů nevyužívá ani tolik ke strukturalisticky inspirované analýze hudby, jako spíše v opačném směru ke kritické analýze strukturalistické metody, analýze, která je tak přemístěna, pro níž je hudba novým materiálem. O přemístění půjde v určitém smyslu také v textu, který naše monotematické číslo *Teorie vědy* uzavírá. V článku „Claude Lévi-Strauss v sociologii: Baudrillardova teorie společnosti konzumu“ ukazuje sociolog *Jan Maršálek* jeden ze způsobů, jakým byl Lévi-Straussův strukturalismus přijat v sociologické teorii. A protože si Jean Baudrillard, který se ve svých prvních pracích nechává Lévi-Straussem inspirovat, spíše než metodu bere z antropologického

strukturalismu pohled na svět, setkávají se poslední stránky našeho časopisu s těmi, na které za malou chvíli obrátíte. Redakce *Teorie vědy* si nemůže než přát, aby pro Vás byly přínosem.

Jan Maršálek (editor čísla)